

Міністерство освіти і науки України  
Сумський державний педагогічний університет  
імені А. С. Макаренка

## Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології

Науковий журнал  
Виходить десять разів на рік

Заснований у листопаді 2009 року  
№ 1 (55), 2016

CEJSH

INDEX  COPERNICUS  
INTERNATIONAL

 CiteFactor  
ANALYSIS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS

Google  
Академія

Суми  
СумДПУ імені А. С. Макаренка  
2016

Засновник, редакція, видавець і виготовлювач  
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка  
Друкується згідно з рішенням вченої ради Сумського державного педагогічного  
університету імені А. С. Макаренка (протокол № 6 від 25.01.2016)

**Редакційна колегія:**

- А. А. Сбруєва** – доктор педагогічних наук, професор (головний редактор)  
(Україна);  
**О. Є. Антонова** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**Дж. Бішоп** – доктор філософії, професор (США);  
**В.С. Бугрій** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**К. Бялбжецька** – доктор гуманітарних наук (Польща);  
**Б. В. Год** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**О. В. Єременко** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**Е. Кантович** – доктор хабілітований, професор (Польща);  
**О. О. Коростельов** – доктор педагогічних наук, професор (Росія);  
**Ц. Курковський** – доктор гуманітарних наук (Польща);  
**О. В. Лобова** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**О. В. Михайличенко** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**Г. Ю. Ніколаї** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**О. І. Огієнко** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**В. І. Статівка** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**В. О. Цикін** – доктор філософських наук, професор (Україна);  
**Н. Н. Чайченко** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**О. С. Чашечникова** – доктор педагогічних наук, професор (Україна);  
**М. Яворська-Вітковська** – доктор хабілітований, професор (Польща)  
**М. О. Лазарев** – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);  
**О. Г. Козлова** – кандидат педагогічних наук, професор (Україна);  
**О. М. Полякова** – кандидат педагогічних наук, доцент (Україна);  
**М. А. Бойченко** – кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар)  
(Україна);  
**І. А. Чистякова** – кандидат педагогічних наук, доцент (секретар-координатор)  
(Україна)

Затверджено як фаховий журнал з педагогічних наук  
(наказ МОН України № 1021 від 07.10.2015)

Журнал індексується в IndexCopernicusMasterList, Cite Factor, Google  
Scholar та CEJSH

У журналі відображені результати актуальних досліджень з питань  
порівняльної педагогіки, теорії та історії освіти, колекційної та інклюзивної  
освіти, а також із проблем організації освітнього процесу у вищій школі.

## РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЙНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

УДК 796.011.3 (075)

**Д. І. Балашов, Д. В. Бермудес**  
Сумський державний педагогічний  
університет імені А. С. Макаренка

### ГІМНАСТИЧНІ ВПРАВИ В РОБОТІ ЗІ СЛАБОЧУЮЧИМИ ДІТЬМИ

*У статті висвітлено особливості фізичного розвитку дітей із вадами слуху. Обґрунтовано доцільність використання гімнастичних вправ у корекційній роботі зі слабочуючими дітьми. У тексті публікації визначено термінові та довготривалі ефекти від гімнастичних вправ. У тексті статті зазначено, що вирішення корекційних завдань у роботі зі слабочуючими дітьми пов'язано з формуванням та розвитком функцій рівноваги, правильної постави, профілактикою та корекцією плоскостопості, розвитком дихання та координації рухів. Зазначено, що визначальну роль у цьому відіграє використання гімнастичних вправ у процесі навчання та виховання зазначеної категорії дітей.*

*Ключові слова: гімнастичні вправи, слабчуючі діти, фізичний розвиток, фізичне виховання, корекція.*

**Постановка проблеми.** Рух – біологічна потреба організму, найприродніший регулятор і стимулятор життєдіяльності. У процесі антропогенезу організм людини формується в постійному русі, проте в сучасних умовах у режимі життя людини частка м'язових зусиль зменшилася до 10%, що особливо небезпечно на тлі нервово-психічних напружень та зростання розумового навантаження, необхідних для переробки різноманітної інформації. За даними ВООЗ, енерговитрати людини різко зменшилися і знаходяться на межі необхідного для підтримки рівня нормальної життєдіяльності.

Необхідність підвищення уваги до питань навчання та виховання дітей із вадами психофізичного розвитку диктується державною національною програмою «Освіта» (Україна XXI століття).

Процеси навчання та виховання слабчуючих дітей виходять із таких завдань: виховання всебічно розвинутої особистості, створення умов для її повноцінної соціалізації. Поставлені завдання вимагають удосконалення процесу навчання та виховання у спеціальних закладах, розвитку потенційних компенсаторних можливостей дітей тощо. Для цього необхідно вдосконалювати зміст, методи, форми навчання; вносити раціональні організаційні зміни в структуру самого навчального процесу.

Важливе місце в роботі з дітьми з вадами слуху належить фізичному вихованню. Воно дозволяє слабчуючим дітям покращити свій фізичний стан через фізичні вправи та спорт і більш активно інтегруватися в сучасне суспільство.

## SUMMARY

**Bondar L., Shumchenko T.** Mastering of rhetorical devices by the students of physical and technical faculties while learning to debate in French.

*The article deals with the question of teaching French professionally oriented discussion to physical and technical specialties students. The purpose of the article is to analyze and justify the importance of rhetorical figures speech mastering by technical specialties students when they learn how lead and hold a discussion.*

*The theoretical research methods such as critical analysis of research literature and linguistic-methodological analysis of French texts have been applied.*

*The research has shown that the process of professionally oriented language learning is associated with cognitive peculiarities specific for students of technical and physical faculties. These peculiarities can be explained by the dominant functions of right or left-hemisphere strategies of the individual which have the influence on mastering French professionally oriented discussion effectiveness. It was determined that the most part of future specialists of technical sphere have an analytical style and they use left hemisphere strategies during the process of learning which are reflected in their dominant ways of the information perception, treatment and reproduction.*

*So, mastering of rhetorical devices and techniques by future specialists of technical sphere will contribute to the development of their metaphorical and associative thinking and will activate the application of right hemisphere strategies responsible for the creative learning aspects. The main types of associations based on different relationships between two subjects, notions or phenomena have been examined. Three traditional rhetoric categories – logos, pathos and ethos have been described.*

*The most important rhetorical devices and figures speech which can be employed by the students and can express different ways to persuade or inform their potential listeners have been analyzed: metaphor as an implicit comparison, simile, anaphora, antithesis, and chiasmus. The authors also propose some examples of exercises for development of the associative thinking and mastering of rhetorical devices and techniques by future specialists of technical sphere.*

*Taking into consideration all the mentioned above the conclusion can be drawn that the acquisition of the rhetorical skills during the learning process will stimulate the development of the creative potentialities of the students of technical universities. The questions of the influence of nonverbal communication on mastering French professionally oriented discussion effectiveness require further development.*

*Key words: rhetorical devices, discussion, metaphor, associative thinking, communicative purpose, students of physical and technical faculties, intercultural communication, strategy.*

УДК: 378.637.036:78.07

**Н. В. Васильєва**  
Полтавський національний педагогічний  
університет імені В. Г. Короленка

#### ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИХ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

*У статті за допомогою теоретичних методів педагогічного дослідження розкрито сутність поняття «музично обдарований студент», встановлено природу виникнення музичної обдарованості та розглянуто особливості прояву музично обдарованих студентів за різними авторами. Окреслений матеріал спрямований на допомогу викладачам у знаходженні нових підходів щодо організації навчально-*

*виховного процесу із музично обдарованими студентами педагогічних університетів. Урахування специфіки музичної діяльності та особливостей студентів із музичним обдаруванням сприятиме покращенню професійної підготовки майбутніх педагогічних кадрів.*

**Ключові слова:** музика, акмеологія, евризмія, музикотерапія, здібності, обдарованість, обдарований студент, музично обдарований студент.

**Постановка проблеми.** На сьогоднішній день ціла низка науковців займається активним вивченням обдарованих особистостей: особливостей їх поведінки, особистісних рис, рівня їх обдарованості в певній сфері діяльності тощо (А. М. Матюшкін, Д. Б. Богоявленська, С. І. Тітов, С. О. Сисєва, С. Б. Фурдуй, Л. Л. Бочкарьов, О. Є. Антонова та інші). Особливо гостро це питання стоїть перед викладачами педагогічних вишів, на яких покладена особлива функція: підготувати майбутніх педагогів до роботи з обдарованою молоддю. Численні дослідження науковців свідчать про те, що обдарована особистість має специфічні риси та потребує особливого підходу в навчально-виховному процесі. Ураховуючи цю інформацію, можемо стверджувати, що якісно вплинути на становлення обдарованої дитини може обдарований, спеціально підготовлений педагог, який має відповідний досвід роботи. Таким чином, існує необхідність викладачам вищих педагогічних закладів сформувати чітке уявлення про особистісні особливості обдарованих студентів із метою їх якісної підготовки. Розглянемо це питання на прикладі музично обдарованих студентів.

**Аналіз актуальних досліджень.** Проблема впливу музики на формування та розвиток особистості цікавила вчених різних часів.

Одним із перших дослідників оздоровчого впливу музики на людину був давньогрецький філософ Піфагор. У своїй діяльності він використовував практику «музичного лікування», а також запровадив термін «евритмія». За трактуванням Піфагора, евризмія – це здібність людини знаходити правильний ритм у всіх своїх проявах життєдіяльності – думках, вчинках, мовленні, жестах, співах, грі, танцях, у народженні та смерті. Піфагор уважав, що музика – кращий лікувальний засіб, який стабілізує та узгоджує евризмію у людини. Він створив власну методику музикотерапії, яка дозволяє:

- 1) легко змінювати психологічний стан людини на протилежний;
- 2) рекомендувати перед сном слухати музику, що здатна знімати негативні переживання.

Із метою підтвердження життєздатності та ефективності методики Піфагора, опишемо історичний факт: за допомогою музики філософ зміг заспокоїти грецького юнака, який був розлючений зрадою коханої дівчини та збирався спалити її будинок. Піфагор змусив музиканта-флейтиста, який грав поряд, змінити музичний лад з фригійського на спондейський, у результаті чого молода людина заспокоїлася [17, 120]. Таким чином,

досвід давньогрецького філософа підтверджує думку про те, що музика – вид мистецтва, який дає людині не лише естетичне задоволення, але й душевний спокій та рівновагу. Ураховуючи психологічні особливості музично обдарованих особистостей дисгармонійного типу розвитку (чутливість, вразливість, емоційність, схильність до депресій тощо) [15], важко переоцінити значення музикотерапії в їх житті.

Обдарованість – явище нестабільне, яке потребує кваліфікованого супроводу та підтримки. Завдання педагога полягає в розумінні свого вихованця, створенні спеціальних умов для реалізації його потенціалу, а також формуванні впевненості у своїх силах [7]. Особливої уваги потребують студенти з музичним обдарованням, діяльність яких сама по собі є специфічною. Аналізуючи власний досвід, а також результати діяльності інших науковців, С. Г. Галатинова звертає нашу увагу на деякі особливості роботи педагога з обдарованими студентами-піаністами. Розглянемо їх детальніше.

Під час навчання музиці виникнення слухових уявлень безпосередньо залежить від методики викладання та від того, наскільки послідовно та кваліфіковано діє в цьому напрямі педагог. Система й організація занять, способи практичних дій здатні як стимулювати внутрішній слух, активізувати його прояви, так і вести його в протилежному напрямку. Розвиток музичного уявлення є необхідною та важливою умовою педагогічного супроводу та підтримки обдарованого студента-піаніста [5].

С. Г. Галатинова стверджує, що музичний твір можна розглядати як своєрідний екран, на якому відображається особистість виконавця та рівень її розвитку (на сьогоднішній день і з перспективою на майбутнє). Тому важливими умовами формування та розвитку музично-слухових уявлень є навички грамотного читання нотного тексту в процесі розучування творів [5]. Педагог повинен виховувати у свого учня бережливе ставлення до авторського тексту. Так, Г. Г. Нейгауз пропонує своїм учням вивчати фортепіанні твори не лише в цілому (що необхідно для формування цілісного образу), але й у деталях, розкладаючи музичні твори на його складники (гармонічну структуру, поліфонічну тощо). Така робота дозволяє музикантам розуміти зміст, логіку та виразність кожної деталі музичного тексту і водночас цілісно сприймати твір [11].

З метою активізації розвитку внутрішнього слуху необхідно якомога частіше практикувати читання нот без музичного інструмента, «за столом». Сутність методики полягає в тому, що учню дають завдання прочитати про себе уривок, речення або фразу музичного твору. Читати необхідно подумки, прислухаючись до кожної ноти і зіставляючи її з попередньою. У цей час забороняється підспівувати та підігрувати на столі пальцями. Після першого ознайомлення із твором необхідно повторити проведену роботу, осмислюючи аплікатуру, а потім повільно виконати уривок на музичному інструменті. Таким чином, вивчення музичного матеріалу за даною

методикою (коли внутрішній слух працює по черзі з реальним слухом) є більш ефективним, ніж скреме використання цих видів робіт [5].

Зазначимо, що точність та правильність музично-слухових уявлень забезпечується також широтою запасу загальних та спеціальних музично-теоретичних знань та залежить від їх рівня. За словами Л. Баренбойма, «...у виконавському мистецтві творчу фантазію зможе проявити лише той, хто всліді великим музичним досвідом, більше знає різнохарактерної музики та має у власному репертуарі значну кількість музичних творів» [3].

У процесі становлення музично-слухових уявлень ефективним є також прийом виконання музичних творів у повільному темпі з установкою на передчуття наступного розгортання музики. Корисно також слідувати за виконанням музики по нотах [1].

Важливою умовою формування музично-слухових уявлень є розвиток слухового самоконтролю. Музикальність рухів рук та їх налаштованість на слухові образи дозволяють коректувати роботу ігрового апарату, виправляти недоліки виконавської техніки [5].

Отже, основна ідея С. Г. Галатинової щодо організації роботи педагога з обдарованими студентами-піаністами полягає у формуванні та розвитку музично-слухових уявлень, що досягається різними способами.

Аналізуючи сучасні наукові джерела, можна стверджувати, що проблема професійної підготовки сучасних обдарованих студентів потребує перегляду та розробки нових теоретико-методологічних концепцій. Так, І. І. Полубоярина вивчає технологічну модель професійної підготовки обдарованих студентів музичних спеціальностей і розглядає її компоненти: структурно-процесуальний, технологічний та акмеологічний. Особливу увагу автор зосереджує на акмеологічному компоненті, який передбачає сформованість і розвиток у студентів потреби в самоактуалізації, самореалізації та здатності до саморегуляції з метою досягнення професійних успіхів у музичній діяльності [8]. Самореалізація – процес усвідомлення музично обдарованим студентом його справжніх і бажаних досягнень у професійній діяльності, а також вибір практичних дій для втілення музичного досвіду у професійну дійсність. Ступінь самореалізації детермінується глибиною особистої свободи [13]. Поняття «обдарованість» та «музична обдарованість» часто використовують у межах акмеології. Оскільки під «акме» розуміють максимальний розвиток музичних, загальних здібностей та музичної обдарованості, то акмеологією вважають науку про професіоналізм та прагнення до найвищих досягнень у житті людини [10]. За І. І. Полубояриною, професіоналізм – це ступінь, міра та якість оволодіння знаннями, уміннями та навичками музично обдарованими студентами в галузі музичної освіти. До найважливіших ознак професіоналізму належать: стабільність результатів музичної діяльності, а також раціональність, стійкість, продуктивність та ритмічність у сфері музичного мистецтва. Розвиток

музичної обдарованості та професіоналізму музичної діяльності сприяє досягненню акмеологічного рівня обдарованого студента. Студент такого рівня потребує створення відповідного акмеологічного середовища, яке передбачає наявність необхідних умов щодо самореалізації музичної обдарованості для високих досягнень у галузі музичної діяльності. Результати дослідження І. І. Полубояриної Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського свідчать про наявність акмеологічного середовища, у якому заохочується творча ініціатива, активність, самостійність, інноваційний пошук та прагнення до успіху як студентів, так і викладачів [10].

Таким чином, з метою професійної підготовки музично обдарованих студентів (що передбачає наявність потреби в самоактуалізації, самореалізації музичної обдарованості, здатність до саморегуляції), а також досягнення вершин професіоналізму музичної діяльності в межах вищих навчальних закладів доцільно створювати акмеологічне середовище.

Узагальнюючи раніше викладену інформацію, можемо стверджувати, що проблема вивчення впливу музики на людину та формування музично обдарованої особистості цікавила дослідників ще в часи Давньої Греції та залишається предметом обговорення багатьох сучасних учених. Із метою кращої професійної підготовки майбутніх педагогічних кадрів на сьогоднішній день існує необхідність знаходження нових підходів щодо організації навчально-виховного процесу з музично обдарованими студентами педагогічних вишів. Проте здійснити таку підготовку не можливо без відповідних знань щодо особливостей формування та прояву музичної обдарованості у студентів.

**Мета статті** – розкрити сутність поняття «музично обдарований студент», з'ясувати природу виникнення музичної обдарованості та розглянути особливості прояву музично обдарованих студентів.

**Методи дослідження:** Для досягнення поставленої мети нами були використані теоретичні методи педагогічного дослідження (аналіз, узагальнення та порівняння інформації педагогічного, психологічного та музичного напрямів). Методами систематизації та узагальнення зроблені окремі висновки в процесі викладення основного матеріалу, а також складені загальні висновки до статті.

**Виклад основного матеріалу.** Питання особливостей прояву та організації роботи з музично обдарованими студентами широко висвітлюється в наукових роботах багатьох учених сучасності (Л. Л. Бочкарьов, С. Г. Галатинова, І. І. Полубоярина та ін.). Проте сформульоване визначення поняття «музично обдарований студент» у відповідній літературі нам не зустрічалося. На основі трактування поняття «обдарований студент», як особистість, що має вищий рівень розвитку здібностей, який супроводжується високими досягненнями в певній галузі діяльності, а також

потребує спеціальної навчальної програми [4, 19], сформулюємо власне визначення поняття «музично обдарований студент». Отже, ми вважаємо, що *музично обдарований студент* – це особистість, що має вищий рівень музичних здібностей, який супроводжується високими досягненнями в галузі музичної діяльності, а також потребує відповідних умов їх розвитку, прояву та спеціальної навчальної програми. Зауважимо, що це визначення не є остаточним і передбачає можливу корекцію в ході нашого дослідження та ознайомлення з новими здобутками сучасних науковців.

Аналіз відповідної літератури показав, що на сьогоднішній день питання щодо природи музичної обдарованості залишається відкритим. Кожен дослідник дотримується своєї точки зору. Так, С. І. Тітов стверджує, що підґрунтям музичної обдарованості є такий стан нервової системи, що робить психіку людини «музичною». Не всі звуки є музикою, а лише ті, які спеціально організовані у просторі та часі (ритм, лад) і стають звуковим кодом певного настрою та стану людини [16, 223].

Установлено, що для музикантів характерною є пластичність та активність сенсо- та психомоторики. Такі вроджені властивості визначають особливості сприйняття простору і часу, а також відповідно впливають на специфічне сприйняття музики. Таким чином, саме єдність простору й часу (основні властивості звука) відіграє головну роль у формуванні та прояві різних видів музичної діяльності (слухацької, виконавської, композиторської), а також музичної обдарованості [16, 223].

Спостерігаючи за тим, як сприймають музику маленькі діти (1–3 роки), можемо помітити, що неадекватного переживання ними музичних образів не буває. Це пояснюється наявністю в них моторного та внутрішнього емоційного досвіду. Така інформація ще раз підтверджує думку про те, що музичні здібності та обдарованість проявляються в дітей раніше за інші (до 5 років), а для їх прояву не потрібні ніякі опосередковані засоби, лише переживання. Так, наприклад, під час слухання музики діти починають рухатися, відкривають ротик, посміхаються, плачуть тощо [16, 223–224]. Проте слід зауважити, що можливість раннього прояву музичних здібностей та обдаровань забезпечується тим, що людина живе у світі звуків (у тому числі й музичних), які нами не сприймаються як специфічні. Ураховуючи особливість дітей раннього віку копіювати та повторювати нову інформацію, а також можливість щоденно сприймати музичні звуки, можна пояснити відтворення дітьми почутої ними музичної інформації.

Таким чином, не музикальних дітей не буває (у випадку психічної норми), але існує різна сила та якість її прояву. Отже, музична обдарованість є вродженою особливістю особистості, така її природа. Зауважимо, що Б. М. Теплов по-іншому розглядав природу музичних здібностей та обдарованості. Він заперечував їх спадковість, а до

вродженого відносив лише задатки та анатомо-фізіологічні особливості людини [16, 224].

У нашому дослідженні ми будемо дотримуватися тієї точки зору, що музичні здібності та обдарованість є вродженою особливістю особистості, яка проявляється та розвивається в діяльності, а також є необхідною умовою її успіху.

З'ясовуючи питання обдарованості, науковці часто намагалися встановити ті риси особистості, які відрізняють обдаровану людину від людини з посередніми здібностями. Так, О.Є. Антонова, узагальнюючи досвід інших науковців (В.М. Дружиніна, О.В. Зазимко, Н.С. Лейтеса, М.Л. Смільсон, М.А. Холодної), виділяє низку характерних проявів обдарованості у студентському віці: 1. Підвищений рівень абстрагування та узагальнення. 2. Динамічне зростання інтелектуальних та моральних сил та можливостей. 3. Критичність мислення. 4. Прагнення до самовдосконалення. 5. Посилення розумової діяльності. 6. Уміння передбачати наслідки діяльності. 7. Легкість засвоєння нових ідей та знань. 8. Комбінування знань оригінальними способами. 9. Комунікабельність, відкритість, дружлюбність, розвинене почуття гумору. 10. Надання переваги складним завданням. 11. Незалежність у судженнях і поведінці тощо [6, 13; 12, 18].

Американський психолог Л. Сілвермен, який займається вивченням обдарованих дітей, виділяє деякі їх особливості. Проте більшість із перерахованих ознак є характерними не лише для дитячого віку, але й для студентів: 1) поєднання чудово розвинутої довготривалої пам'яті та слабкої короточасної, оперативної та механічної видів пам'яті; 2) чудове розуміння змісту прочитаного може поєднуватися з труднощами в декодуванні букв та слів (може проявлятися під час вивчення іноземних мов); 3) легке освоєння комп'ютера; 4) нерозбірливий почерк; 5) виконання складної, напруженої роботи якісніше порівняно зі звичайною, рутинною діяльністю; 6) надзвичайно допитливість (задають багато питань, але можуть бути нездатні до вивчення нецікавої для них інформації); 7) неорганізованість; 8) гострота спостережливості та розвиненість уяви (проте можуть бути дуже неуважними на заняттях); 9) енергійність, активність, здібність до тривалої та інтенсивної діяльності, але не здібність до виконання завдань, обмежених у часі (наприклад, тести) тощо [2; 16].

Таким чином, кожен науковець, який складає систему рис, характерних для обдарованих студентів, спирається на власний досвід і на ті ідеї, що покладені в основу його дослідження. Проте переважна більшість учених у своїх характеристиках зупиняються лише на розвиткові та прояві загальних здібностей та обдаровань і не враховують специфіки прояву у студентів музичної обдарованості. Таку закономірність порушила І. І. Полубоярина, яка у своєму дослідженні зупинилася на властивостях особистості студентів музичних спеціальностей. Науковець стверджує, що музично обдаровані

студенти характеризуються: 1) мотиваційно-творчою активністю та спрямованістю, що проявляється в допитливості, прагненні досягти високого виконавського рівня; 2) прагненням до самоосвіти, самовиховання та самоактуалізації; 3) наявністю потреби у високій оцінці власної діяльності; 4) здатністю аналізувати, порівнювати, виділяти головне, описувати явища, процеси, формулювати визначення, систематизувати та класифікувати навчальний матеріал; 5) наявністю творчих здібностей (здатність генерувати ідеї, фантазувати, схильність до критичності мислення, перенесення знань та вмінь у нові ситуації); 6) самокерованістю особистості (здатність до цілепокладання, вміння планувати, коректувати, регулювати й оцінювати себе); 7) комунікативністю (вміння спілкуватися з іншими людьми, відстоювати свою точку зору, не допускати конфлікти в колективі) тощо [14, 133].

Проте цей перелік особливостей музично обдарованих студентів не є вичерпним і може коректуватися результатами дослідження інших науковців.

Узагальнюючи раніше викладену інформацію, ми прийшли до висновку, що у своїй роботі найбільш доцільним буде врахування специфічних особливостей особистості студентів із музичним обдарованням (за І. І. Полубояриною), а також їх вікових та індивідуальних особливостей. Таку позицію ми пояснюємо вагомим значенням музичної діяльності для формування особистості. Тому під час характеристики музично обдарованих студентів необхідно обов'язково враховувати специфіку їх діяльності.

**Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.** Таким чином, для професійної підготовки компетентних педагогів необхідно враховувати їх здібності та обдаровання. Працюючи з музично обдарованими студентами викладачам доцільно знати: сутність поняття «музично обдарований студент», природу виникнення музичної обдарованості, а також особливості прояву музично обдарованих студентів. У результаті аналізу наукових здобутків сучасних дослідників нам вдалося сформулювати власне поняття «музично обдарований студент». Музично обдарованим студентом ми вважаємо особистість, що має вищий рівень музичних здібностей, який супроводжується високими досягненнями у галузі музичної діяльності, а також потребує відповідних умов їх розвитку, прояву та спеціальної навчальної програми. У своїй роботі природу виникнення музичних здібностей та обдарованості ми будемо розглядати як вроджену особливість особистості, яка проявляється та розвивається в діяльності, а також є необхідною умовою її успіху. Особливості прояву музично обдарованих студентів кожен науковець розглядає по-своєму. Проте найбільш вдалих, на наш погляд, перелік особистісних рис запропонувала І. І. Полубоярина, оскільки вона врахувала специфіку музичної діяльності.

У подальших дослідженнях доцільно спрямовувати увагу на особливості прояву музично-академічної творчості музично обдарованих студентів педагогічних вишів.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано / А. Д. Алексеев. – М., 1978.
2. Андреев В. И. Педагогика творческого саморазвития / В. И. Андреев. – Казань : Изд-во Казанского университета, 1996. – 568 с.
3. Баренбойм Л. А. Музыкальная педагогика и исполнительство / Л. А. Баренбойм. – Л. : Музыка, 1974.
4. Васильева Н. В. Виховання музично-академічної творчості обдарованих студентів педагогічних університетів: сутність та характеристика основних понять / Н. В. Васильева // Витоки педагогічної майстерності. Серія «Педагогічні науки»: зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – Полтава: ПНТУ імені В. Г. Короленка, 2014. – Вип. 14. – С. 15–21.
5. Галатинова С. Г. Работа педагога с одарёнными студентами-пианистами [Электронный Ресурс] / С. Г. Галатинова. – Режим доступа : <http://pandia.ru/text/78/639/85824.php>.
6. Деякі аспекти вирішення проблем навчання обдарованих дітей // Педагогічна підтримка обдарованості. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ», 2005. – 128 с.
7. Игнатьев Е. И. Воображение как средство познания и управления творческой деятельностью / Е. И. Игнатьев // Вопросы психологии труда. – Ярославль, 1966.
8. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения ПТУ / Н. В. Кузьмина. – М., 1989. – 167 с.
9. Лейтес Н. С. О признаках детской одарённости / Н. С. Лейтес // Одарённый ребёнок. – 2003. – № 6. – С. 22–28.
10. Муляр В. І. Самореалізація особистості як соціальна проблема (філософсько-культурологічний аналіз) / В. І. Муляр. – Житомир : ЖДІ, 1997. – 214 с.
11. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Г. Нейгауз. – 5-е изд. – М., 1988.
12. Обдаровані діти: виявлення – навчання – розвиток: психолого-дидактична система // Завуч. – 2003. – № 17–18 (спецвипуск). – С. 27–28.
13. Полубоярина І. І. Акмеологічна складова моделі професійної підготовки музично обдарованих студентів [Електронний ресурс] / І. І. Полубоярина // Науковий огляд : міжнар. наук. Інтернет-конф. – Режим доступу : <http://intkonf.org/kand-pedagog-nauk-poluboyarina-i-i-akmeologichna-skladova-modeli-profesijnoi-pidgotovki-muzichno-obdarovanih-studentiv/>.
14. Полубоярина И. И. Методы обучения музыкально одарённых студентов / И. И. Полубоярина // Профессиональное образование в России и зарубежом. – 2013. – № 3 (11). – С. 132–137.
15. Рабочая концепция одарённости [Электронный ресурс] / [Шадриков В. Д., Бабаева Ю. Д., Брушлинский А. В. и др.] ; под ред. Д. Б. Бояговленинской. – [2-е изд., расш. и перераб.]. – М., 2003. – 95 с. – Режим доступа : <http://psychlib.ru/mgppu/rko/rko-001-.htm>.
16. Тпов С. І. Музична обдарованість та її розвиток / С. І. Тпов // Вісник Житомирського університету. Серія «Педагогічні науки»: зб. наук. праць / Житомир. держ. ун-т імені І. Франка. – Житомир : ЖДУ імені І. Франка, 2004. – Вип. 19. – С. 223–226.

17. Федій О. А. Естетотерапія : навчальний посібник / О. А. Федій. – К. : Видавництво «Центр учбової літератури», 2012. – 304 с.

#### РЕЗЮМЕ

**Васильева Н. В.** Особенности музыкально одарённых студентов педагогических учебных заведений.

*В статье при помощи теоретических методов педагогического исследования раскрывается суть понятия «музыкально одарённый студент», установлена природа возникновения музыкальной одарённости и рассмотрены особенности проявления музыкально одарённых студентов разных авторов. Этот материал направлен на помощь преподавателям для нахождения новых подходов к организации учебно-воспитательного процесса с музыкально одарёнными студентами педагогических университетов. Учёт специфики музыкальной деятельности и особенностей студентов с музыкальной одарённостью будет способствовать улучшению профессиональной подготовки будущих педагогических кадров.*

**Ключевые слова:** музыка, акмеология, эвритмия, музотерапия, способности, одарённость, одарённый студент, музыкально одарённый студент.

#### SUMMARY

**Vasilyeva N.** The peculiarities of musically gifted students of Teachers Training Universities.

*The author takes up the position that training of competent teachers requires taking into account their ability and talent. The article, by means of theoretical teaching research methods, reveals the essence of the "musically gifted student" concept. Nature of musical talent has been established and talent manifestations peculiarities in musically gifted students have been considered according to various authors. The author believes a musically gifted student to be a personality possessing a higher level of musical abilities, accompanied by high achievements in musical activities, and requires appropriate conditions for their development and manifestation, as well as a special curriculum. Nature of musical abilities and talent is seen as an innate feature of a personality that is developed and manifested in its activity, and is a necessary condition for its success.*

*Peculiarities of talent manifestations in musically gifted students are considered in a different way by every scholar. However, the best list of proper personality features, according to Vasilyeva N. V. is suggested by Poluboyaryna I. I., because it takes into account the specific nature of musical activity. Thus, the author says that musically gifted students are distinguished by motivated and creative orientation and activity, desire for self-education, need for appreciation of their own activities, communicativeness, creative abilities, etc.*

*The outlined material will assist teachers in searching new approaches to organizing the academic process for musically gifted students of teachers training universities. Taking into account the specific nature of musical activities and peculiar features of musically talented students will improve the professional training of future teachers.*

*In her further activity, the author intends to follow the above mentioned positions and, basing on the essence of "creativity" and "Music academic activity" concepts, direct her attention to the peculiarities of music and academic creativity of musically gifted students at teachers training universities.*

**Key words:** music, acmeology, eurythmy, music therapy, abilities, talent, gifted student, musically gifted student.



официальных сайтах. Выделены основные стратегии интернационализации курикула в австралийских университетах и охарактеризована их сущность. Даны рекомендации относительно практической имплементации интернационализации курикула в украинских университетах.

**Ключевые слова:** интернационализация курикула, высшее образование, учебные планы, университеты, международные студенты.

#### RESUME

**Chyrva A.** Curriculum internationalization on the example of Australian universities.

The article presents analysis of strategic approaches to curriculum internationalization at Australian universities (Griffit, Monash, Adelaide) based on the study of the university strategic documents presented on their official web sites.

The principal strategies of curriculum internationalization at Australian universities have been outlined and their essence has been characterized. Recommendations concerning practical implementation of curriculum internationalization at Ukrainian universities have been given.

In the official documents of the universities it is noted that the ethos of internationalization of curricula should be integrated into the educational and teaching activities of the University. The strategic process of internationalization of the curriculum covers planning, reporting, and enhancing operational elements such as content, form and structure.

The basic context of the strategies is the inclusiveness of multiculturalism which means filling of curricular with international content, conducting of international research. Stimulation and modeling of inclusive strategies and openness to variety means demonstration of mutual respect. Contribution to interactive cultural exchange foresees embodiment and stimulation of international student exchange within programs, active student stimulation to cooperation in learning activity with the students of different origin. Recognition and evaluation of multilingualism as the tool for intercultural research, gaining of practical competence in global economy and understanding of difference also take an important place. Demonstration of practice in sensitive and inclusive education means active preconception of ethnocentric or racist language and behavior and avoiding of cultural stereotypes. Elaboration of strategic university document is believed to be fundamental step of curriculum internationalization practice.

So, universities unite international and intercultural perspectives and inclusive learning in their courses to prepare students to ethic and sensitive functioning in international and multicultural professional and social context. Ethos of curriculum internationalization should be integrated in learning and teaching activity of university.

**Key words:** curriculum internationalization, higher education, universities, curriculum, international students.

#### ЗМІСТ

##### РОЗДІЛ I. ПРОБЛЕМИ КОРЕКЦІЙНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Балашов Д. І., Бермудес Д. В. Гімнастичні вправи в роботі зі слабочуючими дітьми .....	3
Востоцька І. Ф., Скачек А. І. Використання рухливих ігор як засіб фізичного виховання слабчуючих дітей .....	8
Зелінська-Любченко К. О. Теоретичний аналіз досліджень проблеми мовленнєвої діяльності.....	14
Кравченко А. І. Загальна характеристика адаптаційно-корекційно-реабілітаційного етапу роботи центру «СКІФ» СумДПУ імені А. С. Макаренка .....	21

##### РОЗДІЛ II. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Біденко Л. В., Казанджикова М. С. Індивідуальна спрямованість навчальної траєкторії дистанційного курсу в системі вищої школи .....	29
Білоус Т. Л. Шляхи формування надійності працівників органів внутрішніх справ до роботи в екстремальних умовах .....	36
Бондар Л. В., Шумченко Т. І. Оволодіння риторичними засобами виразності студентами фізико-технічних факультетів у процесі навчання франкомовної дискусії. ....	44
Васильєва Н. В. Особливості музично обдарованих студентів педагогічних навчальних закладів .....	50
Герман В. В. Промова в системі формування риторичної культури майбутнього філолога (з досвіду практичної роботи) .....	60
Диченко Т. В., Чайченко Н. Н. Особливості мотивації іноземних слухачів до вивчення хімії на підготовчому факультеті .....	66
Дубініна О. В. Дидактичні принципи виробничого навчання майбутніх автослюсарів у центрах професійно-технічної освіти .....	73
Єременко О. В. Теоретико-методологічні орієнтири підготовки фахівців мистецько-педагогічного профілю .....	81
Захарова В. А. Формування вмінь студентів розрізняти художню деталь під час роботи над поезією Ліни Костенко .....	87
Лавренова М. В., Лалак Н. В. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до проведення уроків української мови в інклюзивному навчальному середовищі .....	94
Мантуленко С. В. Методичні аспекти формування готовності майбутніх учителів географії до профільного навчання старшокласників .....	102
Нищак І. Д. Формування інженерно-графічних умінь і навичок майбутніх учителів технологій як психолого-педагогічна проблема .....	110
Носаченко Т. Б. Культурологічний аспект практичної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва .....	118
Ратєєва В. О. Формування готовності майбутніх психологів до використання засобів естетотерапії у професійній діяльності: практико зорієнтований аспект .....	125
Реброва О. Є. Інформальна складова в структурі організаційно-методичної системи підготовки майбутніх учителів хореографії .....	132



Міністерство освіти і науки України  
Сумський державний педагогічний університет  
імені А. С. Макаренка

**Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології** : наук. журнал  
/ голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка,  
2016. – № 1 (55). – 428 с.

ISSN 2312-5993 Key title: Pedagogični nauki: teoriã, istoriã, innovacijni tehnologiji  
Abbreviated key title: Pedagog. nauki: teor. istor. innov. tehnol.

Комп'ютерне складання та верстання: І. А. Чистякова

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу  
масової інформації  
КВ № 15795 – 4267Р від 27.10.2009 р.

Підписано до друку 25.01.2016.  
Формат 60x84/16. Гарн. Calibri. Папір офсет. Друк ризогр.  
Ум. друк. арк. 20,89. Тираж 300 пр. Вид. № 35.

Журнал надруковано на обладнанні  
СумДПУ імені А. С. Макаренка  
Адреса редакції, видавця та виготовлювача:  
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002,  
СумДПУ імені А. С. Макаренка

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру  
суб'єктів видавничої справи  
серія ДК № 231 від 02.11.2000